

РЕСПУБЛІКАНЦІ ЗАКИ-
ДАЮТЬ БЕЗДІЛЛЯ
ДЕМОКРАТИЧНОМУ
КОНГРЕСОВІАСИСТЕНТ ПРЕЗИДЕНТА ШЕРМАН АДАМС І КРА-
ЙОВИЙ РЕПУБЛІКАНСЬКИЙ КОМІТЕТ ТВЕР-
ДЯТЬ, ЩО ДЕМОКРАТИЧНИЙ КОНГРЕС ДЛЯ
ВИБОРЧИХ ЦІЛЕЙ НЕ УХВАЛОСЬ ЗАКОНО-
ПРОСКТИВ

Вашингтон. — Республі-
канці планують зробити ви-
борчу проблему з того, що
теперішній Конгрес з демо-
кратичною більшістю „не ро-
бить нічого“, бо хоче пока-
зати виборцям, що республі-
канський уряд не є прихиль-
ний народowi. Ця атака проти
Конгресу почалася з Білого
Дому і від Республікансько-
го Крайового Комітету. Поді-
бу акцію проти Конгресу
вів під час виборів бувший
президент Геррі С. Труман в
1948 році, який тоді висту-
пав проти республіканської
більшості в Конгресі і ви-
грав був вибори. Тепер цією
тактикою думають покори-
стуватися республіканці. Го-
ловний асистент президента
Айзенгавера Шерман Адамс
промовляв на телебаченні в
Нью-Йорку і заявив, що „Прези-
дент Айзенгавер недоволен-
ний з вислідів праці тепері-
шнього Конгресу, який досі
заводить повільно трішки міс-
ця, але дуже мало зробив, і має
ще дуже багато зробити“, —
хоча думав вже 1-го липня за-
кінчити свою сесію. „Це зов-
сім природно, казав Адамс,
що опозиційна партія не хо-
че допустити до того, щоб
уряд міг похвалитися успі-
хами на цій сесії Конгресу“, —
як відповідала перед вибо-
рами. Одночасно проти Кон-
гресу виступив і орган Рес-
публіканського Крайового
Комітету, в якому пишеться,
що друга сесія демократич-
ного Конгресу, 84-го Кон-
гресу „зовсім не працює“. „Се-
нат, — пишеться в цьому
органі, — досі прийняв тільки
два законопроекти, про
природний газ і про фарме-

Президент чекає на
рішення Ніксона

Вашингтон. — Президент
Айзенгавер все ще не знає,
чи віце-президент Річард М.
Ніксон погодиться ще раз
кандидувати на те станови-
ще, яке тепер займає. Це
вплив один республіканець,
який займає високе станови-
ще. Ніксон вийшов на відпо-
чинок і вернеться до столиці
аж 8-го квітня, саме тоді, ко-
ли Президент вийде на тиждень
до Огесты в Джорджію,
де буде відпочивати і грати
в гольф. Прийшли віце-пре-
зидента постійно заявляють,
що він погодиться ще раз
кандидувати, але сар Ніксон
не виявив своєї думки Айзен-
гаверові в цій справі. Деякі
республіканські політики
твердять, що політичним ам-
біціям Ніксона відповідало
пост члена кабінету в уряді
Айзенгавера, а не становище
віце-президента. На думку
цих політиків рішення Нік-
сона не старатися про рено-
мінацію на віце-президента
зовсім не буде протиставити
заяві Айзенгавера з 14-го бе-
резня, коли Президент був
явний, що „буде щасливим,
коли зможе бути на одному
списку разом із Ніксоном“. Цю
заяву зробив Президент
після розмови з Ніксоном, і
віце-президент подякував за
те Президентові. Айзенгавер
сказав був тоді, що на його
думку, Ніксон „належить до
майбутніх людей Республі-

Папа Пій ХІІ благословляє чверть мільйона осіб, що на латинський Великдень збра-
лись на майдані біля катедрі св. Петра у Ватикані, щоб вислухати традиційного Вели-
коднього послання Голови Католицької Церкви. В своєму посланні Папа Пій засуджу-
вав перебіг в атомовому зброєнні, натомість благословив заходи для використання ато-
мової енергії для мирних цілей.

канської партії. Він молодий,
енергійний, здоровий і гли-
боко поінформований про
праці американського уряду.
Та щиро відданий тим самим
задачам урядування, що й я".
Президент заявив був тоді,
що про поновну кандидату-
ру має рішення сам віце-пре-
зидент.

В катастрофі літака коло Пітсбургу згинула
21 особа

Пітсбург, Па. — Пасажи-
рський літак летунської лінії
TWA налетів на горбок коло
Пітсбургу і вислідком цього
загорівся. В цій катастрофі
згинула 21 особа. Досі від-
лялося витягнути з рушійної
тілечки 13 живих поранених
осіб, яких негайно відіслано
до шпиталю. Але досі не-
відомо, що стається з двома
особами, бо на літаку було
33 пасажирів і три чле-

Президент святкував Великдень в Білому
Домі

Вашингтон. — Президент
Айзенгавер цього року свят-
кував Великдень Святих в Бі-
лому Домі разом із своєю ро-
диною: дружиною, сином-ма-
йором Джаном, чотирма вну-
ками — 8-річним Дейвідом,
6-річною Барбарою Анною, 3-
річною Сусанною і 3-місяч-
ною Мері Джейн та тецюю —
пані Джан С. Давд. Президент
із дружиною був на Бого-
службі в Крайовій Пресвіте-
рианській Церкві. Численні
глядачі щиро вітали Прези-
дента, коли він вийшов із
церкви, а багато охочих ро-
били світлинки подружжю Ай-
зенгаверів. Перед Вільям До-
мом Президент разом із ці-
лою родиною очолював
щоб можна було зробити
знімки всієї його родини.

ПІВТОРА МІЛЬЙОНА ОСІБ НА ВЕЛИКОДНІЙ ПАРАДІ
В НЬЮ ЙОРКУЗагальний вид на П'яту Евіню в Нью-Йорку на латинський
Великдень під час традиційної Великокодньої паради весняних
костюмів і календлів. Лагідна і сонячна погода стягнула
на цю щогорічну парадну рекордову масу людей — при-
близно 1,500,000 осіб.

ВЕЛИКОДНЄ БЛАГОСЛОВЕННЯ ПАПИ ПІЯ ХІІ

ПАПА ПІЙ ГОСТРО
ТАВРУЄ ПЕРЕГОНІ
У ЗБРОЄННІ

Рим. — „Кожний день по-
значається сумним поступом
перед на трагічному шляху
(у пропасті), кожний день
вказує на поспіх, щоб наспі-
сти туди швидше, з більшими
для себе користями“ — ска-
зав Папа Пій ХІІ у своєму
Великодньому зверненні, що
його особисто вголосив, час-
то-часу дивлячись до писано-
го тексту. Це ж своє зверне-
ня Папа вголосив у латин-
ську Великодню неділю впо-
людне з балкона Ватикансь-
кого палацу до 100,000 вір-
них, зібраних на велетенсь-
кому майдані св. Петра. Без-
посередньо після того звер-
нення Папа переісв традицій-
не Апостольське благосло-
вення „урбі ет орбі“ (світови
і місту). Згадавши на всту-
пі, що Великдень, як свято
перемоги над смертю і ра-
дісним святом і що тоді най-
більше застосування мають
апостольські слова „мир лю-
дям“, Папа вказав на існу-
ючий неспокій у світі і безпе-
рервні переговори у зброєнні,
як найбільшу перешкоду,
щоб люди могли бути дійсно
веселі і могли дійсно вірити
у триквітний мир. Звертаючи
увагу „на розвиток в добу-
ванні ядерної енергії для во-
єнних цілей і в продукування
міжконтинентальних стрі-
лен, Папа закликав людство
заперестати „це бовбече і са-
могубне бовбівля“. „Щоб
збільшити тривогу і жак —
появилася мовити керівни-
цтва, збрій перелітати в
велетенські відліки, щоб при-
нести туди, разом з атомо-
вою зброєю, знищення досто-
їнств людей і речей“. У своєму

зверненні Папа не поручав
ніякого конкретного плану
роззброєння, але — за ко-
ментарями преси — цілий
тенор Папського звернення
вказував на те, що найбіль-
шою загрозою для світу є
атомова і воднева зброя і що
найбільшою безпекою люд-
ства було б заборонити ви-
вдання тієї зброї, як також
керування стрілен, які мо-
гли б перенести на міжко-
нтинентальні простори ядрової
зброї. Виразним латком на
теперішні події в Совєтському
Союзі з вічно-змінливою со-
вєтською тактикою, яка має
на цілі „сіяти збентеження“ у
світі, був окремий зворот у
зверненні. Не називаючи ко-
жуніст іменем, Папа говорив
про тих, які намагаються за-
щеплювати у людей „песи-
мизм і зависть“, „то погрози-
ми, то підлепуваннями“, „со-
годні просявляючи мити,
завтра випускаючи їх, со-
годні віддаючи, завтра
наближуючись, сьогодні
проголосуючи нову систему,
завтра завертаючи до старої“.
Нема ніякого сумніву, що
той зворот у зверненні Свя-
тійшого Отця торкався остан-
ніх „змінь“, проголошених
Кремлем, і мав на увазі пе-
рестерегти людей перед ві-
рою в комуністичні запев-
нення. З свого боку Папа за-
кликав людство мати віру в
справедливість Господню і
працювати для миру. Це
звернення Папи викликало
особливе зацікавлення в ди-
пломатичних міжнародних
колах, у зв'язку з тепері-
шніми нарадами в Лондоні від-
носно роззброєння.

На Кипрі знову два міста мали „домашній
арешт“

Нікозія. — Тому, що на са-
мій латинській Великодню не-
ділю, 1-го квітня ц. р., при-
падали перші роковини за-
судження грецькими патріар-
хами на Кипрі націоналістич-
но-революційної організації,
якої скорочена назва від
початкових літер звучить
АОКА, англійська адміністра-
ційна влада, побоюючись
вибуху кривавих заворушень
чи взагалі публічної демон-
страції, наклала „поліційну
годину“ на ц. зв. старе місто
Нікозію (столицю Кипру, се-
бе латинцю, яка знаходиться
внутрі старих мурів того
міста), як також на ціле мі-
сто Лімасоль. Це останнє
місто покарано за вибух в
ньому трьох бомб, що рани-
ли трьох англійських вої-
нів. Заборона виходу на ву-

лицю обов'язувала від 4 ра-
ну з суботи на неділю до 4
ранком з неділі на по-
неділю. Грецьке населення
на Кипрі — православне, і
ця заборона не торкалася й-
ного Великоддя, який в цьо-
му році припадає аж на по-
чаток травня. Вірним інших
християнських Церков у за-
рапореній дільниці Нікозії
дозволено піти до святинь
поза згаданими мурями, але
тільки через точно визначе-
ну їм браму. Журналістам
перевражено телефонічну спо-
лку між їх помешканнями в
новій дільниці та поштовою
урядом в старій. У Лімасолі
вбито першого англійського
цивільного громадянина, ко-
ли він спокійно йшов вули-
цею в торговельній дільниці
і пригледявся крамницям.

Еспанія зречеється свої частини Марокко

Мадрид. — Голова еспан-
ської держави генерал Фран-
ко запросив марокканського
султана Мохаммеда бен Юсе-
фа прибути до столиці Еспа-
нії для безпосередніх пере-
говорів про з'єднання обох ча-
стин Марокко (французької і
іспанської) в одній незалеж-
ній державі. Правда, Еспанія
не визнала ще офіційно акту
самостійності французького
Марокко, але не погодилася

негайно проголосити також
принцип державної самостій-
ності для марокканських ара-
бів, проєс запрошення султа-
на на відвідини до генерала
Франка, переговори, які пове-
дено у зв'язку з цими запрот-
инами і оприлюдненням
ствання між Франком і Бен
Юсефом вказують на ослаб-
лення порозуміння між Еспа-
нією і марокканськими араба-
ми по суті.

В СВІТІ

● У Лондоні, в Вестмінстер-
ській каплиці, відбулася в ми-
нулий четвер церемонія, під час
якої колишній британський монарх
доказували свою пошану, мю-
чи ноги відним людям та обда-
ривши їх. Тепер з тієї тради-
ції залишилось — роздавання
символічних монет. Дистали їх
з рук Єлизавети II 30 чоловіків
і 30 жінок, по парі за кожний
король. Список, який
ішов за Єлизаветою, мав на
плечі румунок, згідно з давньою
традицією.

● В Альжирі в минулий чет-
вер 29 березня арабські теро-
ристи вбили 9 французів. В м.
Константин застрелено на вули-
ці 52-річного начальника полі-
ції, коли він ішов з дому на
службу. Решта вбитих — війсь-
ковий, між ними молодий вій-
ськовий лікар.

● В аргентинській пресі появи-

ЗДА не будуть противитись висилці зброї
Ізраїлеві з Англії і Франції

Вашингтон. — Американсь-
кий уряд не прийняв ще рі-
шення щодо заходів Ізраїлю
закупити в З'єднених Держ-
авах важкої і висококаліберної
зброї в З'єднених Державах
на загальну суму 63,000,000
дол., зате не матиме нічого
проти того, якщо Англія і
Франція рішуться на вислан-
ня туди поживалених транс-
портів. Так інтерпретувє аме-
риканська преса заяву речни-
ка Державного Департаменту.

ПОМЕР Д-Р ВАСИЛЬ БАЧИНСЬКИЙ,
ВІДОМИЙ ДІЯЧ І КОРЕСПОНДЕНТ
„СВОБОДИ“

Щойно тепер наспіла віст-
ка, що в місті Інгольштадті
над Дунаєм у Німеччині по-
мер 24-березня ц. р. д-р Ва-
силь Лешкович Бачинський,
член Президії Української
Національної Ради, член Цен-
трального Комітету Українсь-
кого Національно-Демокра-
тичного Об'єднання та актив-
ний член багатьох інших
громадських і культурних ор-
ганізацій, колись в Західній
Україні а від закінчення вій-
ни на еміграції, колишній
сотник Армії УНР, відомий
правник і журналіст, від ба-
гатьох років європейський
кореспондент „Свободи“, ві-
домий читачам цього щоден-
ника під його журналістич-
ним псевдонімом „Нестор“.
Причиною смерті була сер-
цева атака. Василь Бачинсь-
кий народився в 1892-ому ро-
ці в Рахні, повіт Долина, в
Західній Україні. Середню
школу закінчив у Перемиш-
лі, а правничі студії у Льво-
ві. Першу світову війну пе-

ребув початково як старши-
на австрійської армії, а опи-
сля як сотник Української
Армії, дставши старшинське
відзначення за участь в битві
під Чортковом. Після війни
деякий час був адвокатом
в Тернополі, виступаючи о-
боронцем у багатьох політич-
них процесах. Сам двократно
сидів у польській в'язниці за
політичну діяльність. Описав
був співредактором „Нового
Часу“ у Львові, а під час
другої світової війни працю-
вав у головній військовій у-
праві І. Дивізії УНА. Своєю
широкою громадською актив-
ністю продовжував після вій-
ни на еміграції. В останньо-
му часі був заступником го-
лови Української Національ-
ної Ради. Від багатьох ро-
ків був постійним та одним
з найплідніших закордонних
кореспондентів „Свободи“, —
відзначаючись ясністю дум-
ки та оригінальністю темати-
ки. Похорони Покійного від-
булися 27-го березня в Ін-
гольштадті.

В АМЕРИЦІ

● На нових банкнотах, що їх
випускає канадський уряд,
доросла Єлизавета II зображе-
на з новою зачіскою, бо стара бу-
цього спотворювала обличчя ко-
ролеви.

● З Білого Дому повідомля-
ють, що президент Айзенгавер
як „прийшов до форми“ і зно-
ву грає гольфа з кращими успі-
хами, як це було недавно, коли
видавали з серцевої недуги.
Він втратив був впевненість у цій
грі.

● У Марлборо/Массачусетс
живуть сестри-трійнянки, які 27
березня відзначили 88-мі роко-
вини з дня свого народження.
Усі дітице приїздили Каплін.
Хоч вони пошкодили були за-
між, але тепер є вдовами. Га-
дують, що вони — найстарші
трійнячки не тільки в ЗДА, але
і в цілому світі.

● Сенатська Комісія Праці
затвердила призначення пре-
зидента Айзенгавером д-ра Лео-
нарда А. Шпілі на становище ге-
нерального лікаря ЗДА.

● До ЗДА прибув 70-річний
українець Захар Чорноштан,

який від 1942 року не бачив сво-
єї домівки, зати і вуса. В шпи-
талі у Карлсруге він припавко-
но прочитав у часописі прізви-
ще свого зятя в зв'язку з його
пожертвою на добродійну ціль,
і таким чином знайшов свою
родину, якої не бачив 14 років і
про яку нічого не знав.

● Тирічна Джералдін Джек-
сон з Луїсвіллу, Кентукі, про-
ковтувала маленького гумовий
баллон і задихалася.

● Департамент рідництва
повідомляє, що з усього насе-
лення ЗДА курить тютюну 53
відсотки чоловіків і 25 відсотків
жінок. Найбільший відсоток
курців у віці між 25 і 44 роки.
Мова тут про регулярних кур-
ців, тобто таких, які курять
щодня.

● Коли 64-річний Гленн Ле-
віт їхав у відкритому авто, вітер
зрвав йому з голови капелюх.
Спинивши авто, Левіт вийшов
на дорогу, щоб підібрати капе-
люх, але тим часом над'їхало
інше авто і так його ударило,
що він помер у шпиталі.

СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY

СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays
& holidays (Saturday & Monday issues combined)
by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City
N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section
1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується
повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РЕАБІЛІТАЦІЯ НАРОДОВИВІВЦІВ

З добре підготованою і планово здійснюваною акцією розвінчування свого недавнього вождя і вже так насправді духового батька Сталіна, що її започаткували Хрущов, Мікоян і навіть сам Сталінів тесть — колишній його „запальний кулак“ — Кагановіч, згадані кремлівські верховоди по-в'язують одночасно кампанію за реабілітацію тих чи інших соратників Сталіна, яких їхній „вождь“, не зважаючи на їхні заслуги для справи комунізму і московського більшовизму, полівидував, здебільшого розстрілявши, а тільки в дуже рідких випадках ув'язнивши чи засланивши.

Вістки про реабілітацію того чи іншого колишнього провідного комуніста світова преса й опінія приймають, як сенсацію, зараховуючи водночас безкритично „реабілітованих“ в реєстр безвинних, а інколи єдиних жертв сталінської диктатури та посилюючи в найвищих сферах Заходу враження, що „реабілітовані“ і теперішні совєтські володарі, які йдуть на такі „благородні жести“ — це люди, які заслужили не тільки на довіру, але й на пошану, як жертви сталінського тоталітарного режиму. Це трохи, і можна б чекати, що постане десь на Заході зорганізований вселямих лібералами і прогресистами комітет допомоги сталінським жертвам і їх родинам. Вістки про ці „реабілітації“ Хрущова і його компанії досягають ще й іншої мети, а саме викликають переконання, що вони доосновно змінилися і не мають нічого спільного з кровожадним і божовільним злочинцем Сталіном.

Про те, що ці „реабілітовані“, як і теперішні їхні приятелі, які врятувалися від ліквідації, були не тільки виконавцями доручень Сталіна, але й „вдохновителями“ та співниками Сталіна в докопуванні його божовільних злочинів і велетенських народобичів — на Заході мало хто згадує й усвідомлює. Мало хто ставить питання, чому Хрущов і компанія не пробують змінити всієї совєтської злочинної системи і народобичів політики у відношенні до поневоплених ним народів і мало хто бачить, що ця система і терор Хрущова, Буганіна, Мікояна з допомогою своїх Сервісів сьогодні ще посилюють.

Тож вистачить тільки пригадати біографію і минулу діяльність деяких „реабілітованих“, щоб зрозуміти, що йде тут не про перелам у політиці Хрущова і Серова, не про зміну системи, а тільки про реабілітацію своїх же власних друзів, співучасників здійснюваної „за благословенням“ компартії тоталітарної диктатури. Коли приглянутися спискові „реабілітованих“ сьогодні, то на першому місці між ними побачимо прізвища ліквідаторів незалежницьких змагань поневоплених Москвою народів. Це не припадок, що Мікоян у своїй промові на з'їзді компартії Совєтського Союзу реабілітував Косіора й Антонова-Овсеніка. Це ж вони, виконуючи накази Леніна, ліквідували кривавою рукою право України на самовизначення і незалежність. Це не припадок, що з якогось концентраційного табору чи в'язниці з'явився „старого більшовика“ Андрея Бубнова, ліквідатора кривавого повстання, того, що, як член створеного Леніном і Троцьким фінтального совєтського „українського“ уряду і керівника більшовицької підпільної роботи в 1919 році, ліквідував у Києві українську державність і потім душав спротив кавказьких народів. Це не припадок, що в Грузії Хрущов і Серов ліквідують сьогодні тих, які за Сталіна ліквідували ліквідаторів незалежницьких змагань Грузії.

Факт сьогоднішньої реабілітації цих добрих і вірних слуг комуністичної революції цілком зрозумілий й оправданий з погляду комуністичної праворозвідності і московської імперської політики. Ліквідація їх з точки зору комуністів була безглуздою помилкою, і тому хрущові і серові не вагаються сьогодні навіть коштам частинного підірвання культу Сталіна направити, що помилку, встановлюючи зліквідованих в їхніх заслугах і в повній пошані серед інших ідолів комуністичного пантеону. Вони ж без ніякого сумніву були реалізаторами завдань і цілей комуністичної партії і світової комуністичної революції.

З другого боку, їх реабілітація не визначає ніякого відвороту Хрущова і компанії з дотеперішніх і сталінських і післясталінських позицій, ні жадного послаблення совєтського режиму, зокрема, у відношенні до поневоплених Москвою народів. Навпаки, реабілітація антонових-овсеніків, косіорів, бубнових, райків і інших народобичів означає тільки погрозу теперішнім володарям Москви, що з такою ж наполегливістю і з такою безоглядністю, як і ці зліквідовані іронією долі Сталіном, зламають вони кривавою рукою будь-який вияв незалежницьких змагань України, Грузії, Болгарії і балтійських та інших народів. Тільки так, а не інакше треба розуміти нинішні події в Совєтському Союзі, розвінчування Сталіна і реабілітацію зліквідованих ним народобичів.

УКРАЇНСКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК (УВАН) у США

ШЕВЧЕНКО

Річник 5.

(20)

МАТЕРІАЛИ І ЗАМІТКИ

КНИГА ПРО КИЇВ ШЕВЧЕНКОВИХ ЧАСІВ

Що всі місяці, описані Муравйовим в його книзі, були предметом зацікавлень братчиків, особливо Куліша і Костомарова, ми знаємо з їх біографій і спогадів. Свідком зацікавлень Шевченка між іншим являється повість „Близнята“, написана влітку 1855 року в Ново-Петровському форті. Шевченко тут з піднесенням згадує про ганок друкарні Кисво-Печерської Лаври, який висить над Дніпровим урвищем і з якого відкривається виключної краси краєвид на річку, на Задніпров'я. „Хто, бувало, писав в цій повісті Шевченко, — про того можна сказати, що він був у Києві й не бачив київської долини. Мені здається, що ніде ніякий зовнішній вид так не доповнить цієї проїї молотни, як вид з ганку лаврської друкарні. Я дого, а може й ніколи не забуду цього прославленого ганку“. Образ Андрія Первозванного, такого ж просвітителя для наших пращурів, якими були Кирило і Методій для цілого слов'янства, постає в уяві Шевченка при самій згадці про Київ. Тут же поруч зі згадкою про ганок друкарні Шевченко зазначає, як під впливом уяви про „нев'ячу красу“ золотоголового міста на старе серце поета спадає туга і перед ним встає образ Апостола

ЗА ВИКОРИСТАННЯ СОЛЯНОЇ ЕНЕРГІЇ

Людство від початків свого існування користується сонячною енергією в шоденному своєму житті, хоч деколи навіть цього не знає. Шодня споживаємо харчі, які є продуктом сонячної енергії. Огріваємо свої мешкання деревом, аугіллям чи оливою — вигорами сонячної енергії. Вигорами сонячної енергії, в дереві бо змагатинована сонячна енергія, а вугілля, олива-нафта та газ виникли з рослини також внаслідок діяння сонячного світла й тепла мільйони років тому.

Цим паливом приготували харчі, огріваємо мешкання, порушуємо машини, авта, поїзди й літаки. В останніх роках починаємо користуватися атомовою енергією також і для мирних цілей. Та всі ці записи паливного довісті обмежені. В Америці ще не відчувастись нестачі вугілля, нафти й газу, але в деяких європейських державах вже й тепер бракує пального. Та і в цій країні здають собі справу з того, що колись прийде час, коли забракне природного газу, нафти і вугілля.

Великі надії покладає людство на атомову енергію, але й вона має свої обмеження: щоб нею можна було послуговуватися для мирних цілей, треба мільйонів витрат. Не розв'язано ще й досі справи озброєння проти атомової радіації, небезпечної для людського здоров'я і взагалі для органічного життя.

Якби вдалося опанувати соняшну енергію, то нею можна було б користуватися в будь-якій кількості, і від неї не загрожувала б людській жадні небезпека, і не треба було б видавати коштів на її транспорт, як це робиться тепер з вугіллям та оливою-нафтою.

Урану вистачить на довгий час як нафти і вугілля, але й він коштує все ж таки вичерпача. Коли б вдалося запрягти соняшну енергію на службу людини, тоді не треба було б боятися, що її колись забракне, хіба що думати категоріями мільйонів років. Вже й тепер людство потребує соняшної енергії, коли поважно думає про наводнення своїх пустинних просторів, збільшення продукції та харчів.

Хоч про це мало відомо, але вже досить давно почали робити проби запрягти соняшну енергію для служби людини. З фантастичних творів наших письменників (Миколи Чайковського: „За силу сонця“, Володимира Винниченка: „Соняшна машина“) знаємо, як людський ум використовував сонце. У 1884 році в Парижі робили проби при допомозі дзеркал ловити соняшну енергію і порушувати нею парову машину. В 1913 році соняшна машина силою 20-ох коней помпувала воду з ріки Нілу в Єгипті. Недавно вдалося авторитетно температуру в 5,500 ступнів Фаренгайта для дослідних цілей, концентруючи соняшне світло у величезній і доскональній дзеркалах. Вже роблено проби опалювати доми соняшною енергією, акумулюваною на дахах цих дахів. В Індії вдалося сконструювати соняшні печі.

Але всі ці проби ще не розв'язують справи, як користуватися соняшної енергії для практичних цілей. Великі дзеркала надто дорогі, а до того ж на них осідає курява, яка перешкоджає збиранню соняшну енергію. Крім того, ці дзеркала потребують машинерії, яка б постійно уставляла їх в такій позиції, щоб вони могли „ловити“ сонце. Щоб збудувати дим, дах якого ловив би соняшне світло і огрівав кімнати, треба дуже багато грошей, хоч теоретично ця справа виглядає нібито дуже практично: дах хати впродовж одного дня побирає від сонця стільки тепла, скільки дає вугілля, ваги дорослої людини, або скільки може дати повний збірник газоліну в авті. Та цей спосіб не надасться для величезних, кількопверхових домі, де є багато мешканців.

Та все ж такі вчені не залишають праці, щоб такі знайти спосіб використовувати безмежну соняшну енергію. Досліді йдуть в п'ятьох напрямках, як про це писав недавно в „Нью Йорк Таймсі“ професор хемії Високонського університету Фармінгтон Деніелс:

1. Вчені, замість дорогих скляних дзеркал, послуговуються сталюю з алюмінію та алюмініюваними пластичними листками. Накривають також кількома скляними плитами збірники води, від яких вода нагрівається, і її можна використовувати, випускаючи рурами зі збірника.
2. І далі роблять спроби збудувати „соняшну машину“, яка б при допомозі пари продукувала механічну енергію.
3. Поліпшують спосіб огрівання соняшної енергією домі. Роблять це при допомозі інсталяції величезних збірників сонячного тепла на даху, який огріває воду, що розходиться по калориферах. Технічно можливі соняшні холодильники.
4. Фотохемія. Людина естається наслідувати те, що роблять під впливом сонця рослини: магазинувати соняшну енергію, а пізніше використовувати її в хемічному змінній формі.
5. Фотоелектрика. Соняшне світло безпосередньо перетворюється на електрику. Світло, падаючи на деякі роді кристалів, витворює електричний струм, незважаючи на цюому ніяких матеріалів. Під впливом ясного сонячного світла одна батарея цих кристалів випродукує на квадратному ярді колу 100 ватів електрики, перетворюючи десять відсотків сонячного світла на електрику, якою можна обслуговувати малий телефонічний район.

Та в усіх цих випадках виникають такі труднощі: сонце світить тільки вдень, а деколи його немає навіть вдень, коли хмарна погода. Тому треба винайти спосіб магазинувати соняшну енергію. „Соняшна парова машина“ може порушувати генераторський снасху електричною енергією батареї. Соняшне тепло можна зберігати в воді і в деяких хемікаліях, щоб потім користуватися ним вночі або в хмарні дні.

Та найкраще зберігати соняшну енергію посереднім способом, витворюючи з неї

харчі і паливо. Тільки незначна частинка одного відсотка соняшної енергії, яка падає на нашу землю, магазинується в рослині і дереві (лісах). Плекаючи рослину т. зв. зелену альгу, можна магазинувати аж 10 відсотків цієї енергії, а в лабораторіях — аж 30 відсотків.

Над цією проблемою мулять думати не тільки наука, але також і уряди держав, які видають більшіюю долярів на атомові досліді, і тільки тисячі на досліді над використанням соняшної енергії. Тим часом доба соняшної енергії вже недалеко. Перед нею ще роки дослідів, але наука вже на сліді до цієї найважливішої!

Д-р Василь Лешкович-Бачинський (Нестор)

ДИПЛОМАТ - СТАХАНОВЕЦЬ

Такий титул заслужив собі совєтський посол в Бонні, Зорін.

За дуже короткий час своєї „роботи“ в тимчасовій столиці Західної Німеччини, відвідав Зорін стільки німецьких державних мунів та політиків, як ніякий інший посол дотепер. Навіть неможливо не забути: він, одиницький з-поміж закордонних послів, поклашав вінок в домі, в якому народився Бетховен. А між живими мунів Зорін добре уживався, бо були й такі дні, коли мунів він виробити подвійну норму. Двоє відвідин одного дня — це не жарт.

Офензива Зоріна була тим стартом, за яким поспішали інші відвідини різних совєтських представників. І так вже через кілька днів після прибуття Зоріна до Бонну, приїхала до Мюнхену совєтська делегація в складі заступника міністра сільського господарства, директора центрального бюро українських цукроварень (Літвінов!), директора рафінерії та перекладача. Іх відвідин „удостоїлася“ світової слави фабрика машин Кравс і Маффей, що продукує, між іншим, цукроварські машини. Совєтські делегати, як подавала німецька преса, дуже цікавилися улаштуваннями фабрики і при цій нагоді, навіть не закинувшись, заявили, що „совєтський громадянин“ споживає пересічний стілець з цукру, як і громадянин Західної Німеччини, тобто 25 кг річно. Не забули додати, що Совіти в найближчих 10 років вибудують 60 нових цукроварень, ну — і що Німеччина може числити на збут своїх машин. А щоб побачити, як виглядає наймодерніша рафінерія цукру, відвідали фабрику цукру в Швайнфурті.

Тижнем пізніше група совєтських конструкторів авт та електротехніків, що як і попередня делегація, дістала візу від комісії чотирьох в Берліні, відвідала відому автомобільну фабрику фірми Даймлер-Бенц в Штутгарт-Унтерторкгайм. Шість пар совєтських очей бігали з машини на машину. Один з-поміж „делегатів“ не вдержав і почав допитуватися про подробиці конструкції якоїсь машини, а коли не дістав бажаної відповіді, сказав сам до себе: „Ну да“. Процаючих із Штутгарту, члени делегації заявили, що на черзі стоїть місто Вольфсбург, з відомими фабриками автомо-

Лев Шанковський

ІСТОРІЯ ВОСЬМИ ЗВЕРНЕНЬ

(До характеристики більшовицьких методів у боротьбі з українським визвольно-революційним рухом)

У цьому місці, ми не маємо наміру представляти ходу „виборів“ та акцій проти УПА в цьому періоді. Бажаємо тільки зазначити, що, у великій більшості, українське населення західних областей УССР збійкотувало вибори і, не зважаючи на терор гарнізонників, до виборчих урн не пішло. І хочеться ще нам сказати, що оця виборча трагікомедія, що мала місце десять років тому в Україні, цілком певно заслуговує на детальну студію збоку українського дослідника. Матеріалів про цю „виборчу“ боротьбу між озброєними енкаведівськими посіпаками та беззбройним населенням, закордонно, уже багато й світ повинен знати, що на долю українського народу прийшлося не тільки організувати перші страйки й повстання в совєтських концентраційних таборах, але й перший масовий бойкот виборів у совєтській системі. І врешті світ повинен знати, на чому полягала оця оргія хрущовського терору над українським населенням, яке відмовлення від голосування бажало виявити своє дійсне ставлення до більшовицької окупації — оргії, що її ще й досі різні закордонні „експерти“ стараються пояснити, як розправу совєтського патріота Хрущова з українським „коллаборантами“ (напр. п. Леон Волков у тижневику „Нью-вік“).

Отже, коли вже мова про бойкот „виборів“, то треба сказати, що він був причинною проголошення п'ятого звернення до „населення західних областей УССР“, що появилось дня 26 лютого 1946 року. Щоправда в ньому Хрущов хвалився, що „наслідки голосування показали, що трудящі західних областей ідуть з партією Леніна-Сталіна, одностайно стоять за радянську владу, а зрадники і запродавці українського народу — українсько-німецькі націоналісти зазнали цілковитого провалу і ніякої підтримки серед населення не мали і не мають“. Можемо сказати, що вже сама загода звернення про „провал“ і про брех „підтримки“ були дуже дискусійного характеру, але для кожного, що був у той час у західних областях, було цілком ясно, що все це очевидна брехня. Проте, поза цими перекривками про „наслідки голосування“, п'яте звернення було характеристичне тим, що в ньому вже не говорилось, ані про знищення „банд“, ані про обов'язкову загибель „українсько-німецьких націоналістів“, ані тек про остаточні речення до зголошення „заблуджених“. Навпаки, у зверненні помічалося очевидна тенденція похити ідеїну дискусію з „агентурною німецькою фашизму“. Згідно з зверненням, вона, нібито, хоче „під впливом „Соборна Україна“ відібрати у трудящих волю, землю, право на працю, освіту, вільне, щасливе, замовне життя і відновити режим рабства і батога“, і, щобільше, „позбавити трудящих їх батьківщини“. Іншими словами, п'яте звернення страшило український народ страхіттями со-

дального поневолення, яке наступило б тоді, коли б владу в Україні перебравли українські націоналісти — самостійники. І щоб паралалувати ідею державної самостійності України, п'яте звернення шперто перекоувало український народ, що він уже свою „самостійну й соборну радянську державу“ побудував.

Велика акція Хрущова й ген. Рясного тривала шість місяців і, не зважаючи на небувалу оргію терору, цілком провалилася. Про знищення українського визвольно-революційного руху не було й мови. Власне після закінчення цієї акції, появились нові видання підпільної: 10-те число журналу „Ідея і Чин“, 1-ше число журналу „Самостійність і ціла низка брошур, статей, листівок. Появилася ліостворена серія: Героїв українського народу, у відповідь на серію видану Львівським обласним комітетом ЛКСМУ. — Героїв СССР (до речі: Олександр Невський, Дмитрій Донський, Мінин, Пожарський, маршали Суворов і Кутузов, адмірал Нахімов, „генералісимус“ Брусілов). Ще ніколи досі підпільні не проявляли такої оживленої давнинної діяльності, як після великої хрущовської облати, а серед прекресано виданих видань помічалося не тільки політична й пропагандивна публіцистика, але й поезія, вірші, оповідання, літературні журнали, драми, сатири тощо. Все це свідчило аж надто переконливо про неспіх хрущовської акції. І не можна дивуватися, що тоді, без сліду, пропав військовий керівник великої облати — ген. Василь Рясний і що в неласці Москви знайшовся сам Нікітха Хрущов: його тоді відкликали з України і, як завжди в часі небезпеки, прислали в Україну залізного комісара — Лазаря Мойсєєвича Кагановіча. Ми й досі не знаємо, чому й як спас тоді свою шкуру за неваду розправу тов. Хрущова й посянемося собі тим, що в спритного Нікіти мунів бути добрий „блат“, тобто протекція. Інший, з такої опресії, з цілою шкурою не вишій би.

Наслідки „п'яти“ були такі, що боротьбу проти українського визвольно-революційного руху відібрали з рук „українського уряду“ й передали її в руки всеозброєного міністерства державної безпеки в Москві та його експозитури в Україні. Після кількох короткотривалих призначень (ген. Круглов, ген. Меркулов) оцю експозитуру — Міністерство державної безпеки УССР очолив „старий, скершівець“ і співробітник розстрільного, недовою, генерала Абакумова — ген. Микола Ковальчук. Оцей „землячок“ був в роки минулої війни начальником „Смершу“ військ 4 українського фронту. Ковальчук застоував у поневоленні українського визвольно-революційного руху цілком інші методи, як їх стосували Хрущов і Рясний. Для нього найголовніші методи були — інфільтрація і провокація й треба признати, що цими методами він завдав важкі втрати УПА й визвольному підпіллю. Великі збройні акції організовані тільки тоді, коли розвідковий апарат отримав найбільше точні дані про тих, що проти них збройні акції треба було організувати. Терору у відношенні до населення не стосовано, але за те організовано великі депортаційні акції, в 1947 та 1949 році, внаслідок яких тисячі українського населення опинилося поза межами України.

За час своєї діяльності на пості поборника українського визвольно-революційного руху, ген. Ковальчук проголосив два звернення до УПА й підпілья з вимогою зголушуватися з „попийною“. Перше звернення було передане через Львівське радіо на Різдов 1948 року й було адресоване до „бандитів у сходах“. У цьому зверненні, ген. Ковальчук „наказував“ „бандитам“ вийти з сходов, скласти зброю й визнати свою „провину“ перед „партією й урядом“. Коли „бандити“ це зроблять впродовж Свят Різдов Христового, то їм „провину“ будуть прощені і їх до кримінальної відповідальності за минуле притягати не будуть. Оце шосте звернення не дало ген. Ковальчукові дослідно ніяких результатів.

ДМ. ФАЛЬКІВСЬКИЙ

ТА Й ПІДУЖ Я ЗА МІСТО...

Та й піду ж я за місто, в село — Там, де між дзвінчаться круто, Там, де вітер сухим помелом Заїмає шляхи позбуті.

Поклонюся „визкою житам“: — „Ви простіть мене, блудного [сина, Що я вас проміняв, прогадав На сирени, на брук, на [машини]...“

Простівайте я пісню весні: „Гей, ти весно! Розплетана [весно! Залпуй в твої коси пісні, Пон'яжуй із квіткок перевесло...“

Простівайте про гамір машин, Пригадай минуле з боєм, Розкажуй, що в селянській душі Не умруть ні волошки, ні поле...

Андрія: „Я переносюся, лише він, у давно минулі віки і бачу його, сивовологого, поважного, лагідного старця: з писаною великою книгою в руках: він проповідує здивованим дикунам своїм і кровожерним, користолобним поклонникам Одна. Який же прекрасний був Ти в цій ризі лагідності і любовмудрі, святий мій і незабутній старче!“

Цими зіставленнями ми не хочемо стверджувати, що книжка А. Муравйова про Київ була напевно відома Шевченкові, або іншим братчикам. Ми хочемо лише звернути увагу на забутого свідка пам'ятного в житті Шевченка та його товаришів 1846 року — книгу про Київ 1843 року, яка невідомими шляхами з „золотоногового, садами сповитого й тополями увінчаного Києва“ прибілає колись до Нью Йорку і яка становить одну з пам'яток Шевченкових часів, що за часом і обставинами могла бути відома братчикам, бо була в плані їх інтересів та настроїв.

Серед багатьох виявів зв'язаності Шевченкового генія з українським національним життям не на останньому місці стоїть явище формального пов'язання його імення й прізвища з українським місцевим назовництвом.

Як відомо, географічні назви, зв'язані з культом великих осіб, народних героїв, визначних політиків, національних геніїв — в місцевому назовництві нерідко явище. Іменням славного американського президента Вашингтона охрещено в Америці не менш не більш, а 450 місцевин, гір і рік. В Канаді теж багато назв зв'язаних з іменами окремих постатей з історії Канади.

В. М.

ШЕВЧЕНКО І УКРАЇНСЬКЕ МІСЦЕВЕ НАЗОВНИЦТВО

Найменше назв місцевин у Канаді, зв'язаних із прізвищем поета, учених, культурних діячів, тощо. З слов'янських відомі тільки російський „Толстой“ (давніше до 1911 року — Олеськів) в Манітобі та польський „Коперник“ (з давніших „Копершів“ до 1910) та врешті український „Куліш“ у Манітобі, названий так у 1917 р. на честь Пантелеймона Куліша.

Як виглядає справа з назвами місцевин, присвячених пам'яті нашого національного генія, Тараса Шевченка?

Треба ствердити, що в Україні назв, зв'язаних із його іменням, досить велика кількість. Тут годиться насамперед назвати такі села, що мають повне прізвище нашого поета. Це — „Тарас Шевченко“, село Любецького району, Чернігівської області, село „Тарас-Шевченківка“ — Магдалинського району, Дніпропетровської області в Україні, та „Шевченкове“ — колишня Керелівка на Звенигородщині.

На еміграції — за моїми спостереженнями — тепер нема закріпленого імення Тараса Шевченка в місцевому назовництві. Можливо, що тут тільки деякі місцевини з більшістю українського населення назвали одну з вулиць „Ім. Шевченка“ й підписаний був би відкритий, коли б Шановні Читачі цієї статті прислали на адресу УВАН в Канаді відомості про такі факти. Колись були намагання у Вінніпегу назвати одну з вулиць „Шевченковою“ (теперішня: Борове), але вони ні до чого не довели.

Та й визначні українські діячі, гетьмани, національно-історичні постаті знайшли своє закріплення на канадському терені. Назва „Ольга“ в Манітобі в'яжеться з іменем княгині св. Ольги, назва оселі „Богдан“ у Манітобі з хресним іменням гетьмана Богдана Хмельницького, так, як назва місцева „Мазепа“ в Альберті чи Мінесоті в США з прізвищем гетьмана Мазепи, а назва „Петлюра“ в Манітобі з прізвищем Симона Петлюри.

Найменше назв місцевин у Канаді, зв'язаних із прізвищем поета, учених, культурних діячів, тощо. З слов'янських відомі тільки російський „Толстой“ (давніше до 1911 року — Олеськів) в Манітобі та польський „Коперник“ (з давніших „Копершів“ до 1910) та врешті український „Куліш“ у Манітобі, названий так у 1917 р. на честь Пантелеймона Куліша.

Як виглядає справа з назвами місцевин, присвячених пам'яті нашого національного генія, Тараса Шевченка?

Треба ствердити, що в Україні назв, зв'язаних із його іменням, досить велика кількість. Тут годиться насамперед назвати такі села, що мають повне прізвище нашого поета. Це — „Тарас Шевченко“, село Любецького району, Чернігівської області, село „Тарас-Шевченківка“ — Магдалинського району, Дніпропетровської області в Україні, та „Шевченкове“ — колишня Керелівка на Звенигородщині.

На еміграції — за моїми спостереженнями — тепер нема закріпленого імення Тараса Шевченка в місцевому назовництві. Можливо, що тут тільки деякі місцевини з більшістю українського населення назвали одну з вулиць „Ім. Шевченка“ й підписаний був би відкритий, коли б Шановні Читачі цієї статті прислали на адресу УВАН в Канаді відомості про такі факти. Колись були намагання у Вінніпегу назвати одну з вулиць „Шевченковою“ (теперішня: Борове), але вони ні до чого не довели.

